

راهنمای پژوهش خوب

برای تحقیقات اجتماعی کوچک مقیاس

مارتین دنسکامب

مترجمان: سجاد علیزاده و سجاد یاهک

سرشناسه: دنسکامپ، مارتین، ۱۹۴۹ - م Denscombe, Martyn
 عنوان و نام پدیدآور: راهنمای پژوهش خوب: برای تحقیقات اجتماعی کوچک مقیاس / نویسنده: مارتین دنسکامپ،
 مترجمان: سجاد علیزاده، سجاد یاهک.
 مشخصات نشر: تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۹۷.
 مشخصات ظاهری: ۵۳۴ ص
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۶-۶۲۹-۸
 وضعیت فهرست نویسی: فینا
 یادداشت: عنوان اصلی: i. The Good Research Guide for Small-Scale Social Research Projects, 4ed et, 2010
 یادداشت: کتابنامه: [۵۰۱] - ۵۱۴
 موضوع: علوم اجتماعی - تحقیق - روش‌شناسی - دستاورد
 موضوع: Social Sciences - Research - Methodology - Handbooks, Manuals, etc
 شناسه افزوده: علیزاده، سجاد، ۱۳۶۴ - مترجم
 شناسه افزوده: یاهک، سجاد، ۱۳۶۲ - مترجم
 شناسه افزوده: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی
 شناسه افزوده: Elmi - Farhangi Publishing Co.
 رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷ ۲ ۸۵۰۷۴۱
 رده‌بندی دیویی: ۳۰۰/۷۲
 شماره کتابشناسی ملی: ۵۲۸۴۱۹۶

راهنمای پژوهش خوب

برای تحقیقات اجتماعی کوچک مقیاس

نویسنده: مارتین دنسکامپ

مترجمان: سجاد علیزاده و سجاد یاهک

چاپ نخست: ۱۳۹۷

تعداد جلد: ۱۰۰۰ نسخه

حروفچینی و آماده‌سازی: انتشارات علمی و فرهنگی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سرو چاپ و نشر علمی و فرهنگی کتیبه

حق چاپ محفوظ است.

انتشارات
 علمی و فرهنگی

اداره مرکزی و مرکز پخش: خیابان نلسون ماندلا (افریقا)، چهارراه - بازار بهار (خودک)، کوچه
 کمان، پلاک ۲۵؛ کدپستی: ۱۵۱۸۷۳۱۳؛ صندوق پستی: ۹۶۴۷ - ۵۵۸۷۵؛ تلفن: ۸۸۷۷۶۰۶۹ -
 فکس: ۸۸۷۷۴۵۷۲؛ تلفن: ۲۹ - ۸۸۶۶۵۷۲۸؛ تلفکس: ۴۵ - ۸۸۶۷۵۴۴

آدرس اینترنتی: www.elmifarhangi.ir info@elmifarhangi.ir

وبسایت فروش آنلاین: www.farhangishop.com

فروشگاه مرکزی (پرنده آبی): خیابان نلسون ماندلا (افریقا)، بین بلوار گلشهر و ناهید، ابتدای کوچه
 کلفام، پلاک ۷۲؛ تلفن: ۲۲۰۲۴۱۴۰۳

فروشگاه یک: خیابان انقلاب، روبه‌روی در اصلی دانشگاه تهران؛ تلفن: ۱۶ - ۶۶۹۶۳۸۱۵ و ۶۶۴۰۰۷۸۶
 فروشگاه دو: میدان هفت تیر، خیابان کریمخان زند، بین قائم مقام فراهانی و خردمند، پلاک ۱۳؛ تلفن:

۸۸۴۴۳۸۰۶ - ۷

فروشگاه سه: خیابان کارگر شمالی، روبه‌روی پارک لاله، نبش کوچه ستاره، نمایشگاه و فروشگاه
 محصولات فرهنگی سازمان تأمین اجتماعی، پلاک ۱

فهرست مطالب

مقدمه مترجمان	هفده
پیش گفتار	نوزده

بخش اول: راهبردهای پژوهش اجتماعی

راهبرد پژوهشی چیست؟	۲
کدام راهبرد باید انتخاب شود؟	۳
راهنما برای انتخاب راهبرد پژوهش	۹

فصل اول: پیمایش‌ها و نمونه‌گیری

پیمایش چیست؟	۱
پیمایش‌ها چه زمانی سودمند هستند؟	۱۲
انواع پیمایش	۱۴
میزان پاسخگویی	۲۴
نمونه‌گیری	۲۹
تکنیک‌های نمونه‌گیری احتمالی	۳۶
تکنیک‌های نمونه‌گیری غیراحتمالی	۴۹
کدام تکنیک نمونه‌گیری باید به کار بسته شود؟	۵۶

- ۵۷ حجم نمونه
- ۶۹ مزایای پیمایش و نمونه‌گیری
- ۷۱ معایب پیمایش و نمونه‌گیری
- ۷۳ راهنما برای پیمایش و نمونه‌گیری

- ۷۵ فصل دوم: مطالعات موردی
- ۷۶ رویکرد مطالعه موردی چیست؟
- ۷۸ استفاده از رویکرد مطالعه موردی چه زمانی مناسب است؟
- ۸۰ «رد» چیست؟
- ۸۰ محیط بودن در مطالعه موردی
- ۸۲ انتخاب موها
- ۸۶ آیا می‌توان از یک مطالعه موردی دست به تعمیم زد؟
- ۸۸ مزایای «نبرد» موردی
- ۸۹ معایب رویکرد مطالعه موردی
- ۹۱ راهنما برای رویکرد مطالعه موردی

- ۹۳ فصل سوم: آزمایش‌ها
- ۹۳ آزمایش چیست؟
- ۹۴ علت و معلول
- ۹۵ استفاده از کنترل‌ها
- ۹۷ مشاهده و اندازه‌گیری
- ۹۸ آزمایش‌های آزمایشگاهی
- ۱۰۳ آزمایش‌های میدانی
- ۱۰۵ استفاده از گروه‌های کنترل و «آزمایش‌های تصادفی کنترل‌شده»
- ۱۰۷ چه زمانی انجام آزمایش مناسب است؟
- ۱۰۸ مزایای آزمایش
- ۱۰۸ معایب آزمایش
- ۱۱۰ راهنما برای رویکرد آزمایشی

۱۱۱	فصل چهارم: قوم‌نگاری
۱۱۱	قوم‌نگاری چیست؟
۱۱۳	کانون تمرکز قوم‌نگاری
۱۱۹	قوم‌نگاری: توصیف و نظریه
۱۲۱	بازتابی بودن: قوم‌نگار به منزله بخشی از دنیایی که توصیف می‌کند
۱۲۲	وارد شدن «خود» محقق به پژوهش قوم‌نگارانه
۱۲۴	دسترسی به موقعیت‌های میدانی
۱۲۷	مزایای قوم‌نگاری
۱۲۸	معایب قوم‌نگاری
۱۳۰	راهنما برای پژوهش قوم‌نگارانه

۱۳۱	فصل پنجم: پدیدارشناسی
۱۳۱	رویکرد پدیدارشناسی چیست؟
۱۳۳	تجربه
۱۳۳	جهان روزمره
۱۳۴	دیدن چیزها از نگاه دیگران
۱۳۵	برساخت اجتماعی واقعیت
۱۳۶	واقعیت‌های چندگانه
۱۳۷	توصیف
۱۳۸	تعلیق باورهای فهم متعارف
۱۴۰	گزارش‌های اعضا
۱۴۱	انواع پدیدارشناسی: ماهیت‌های اساسی یا تجارب واقعی؟
۱۴۴	مزایای پدیدارشناسی
۱۴۵	معایب پدیدارشناسی
۱۴۷	راهنما برای پدیدارشناسی

۱۴۹	فصل ششم: نظریه زمینه‌ای
۱۴۹	رویکرد نظریه زمینه‌ای چیست؟

- ۱۵۴ رویکرد نظریه زمینه‌ای چه هنگامی مفید است؟
- ۱۵۵ پژوهش کوچک مقیاس
- ۱۵۵ روش‌های گردآوری داده‌ها
- ۱۵۶ ایده‌های اولیه و مفاهیم: نقطه شروع
- ۱۵۷ مکان‌های اولیه برای کار میدانی
- ۱۵۸ مکان‌های بعدی برای کار میدانی: نمونه‌گیری نظری
- ۱۶۱ تحلیل داده‌ها
- ۱۶۴ کامل کردن پژوهش (اشباع نظری)
- ۱۶۵ نظریه‌ها و پژوهش زمینه‌ای
- ۱۶۷ صرف‌های نظریه زمینه‌ای
- ۱۷۰ مزایای رویکرد نظریه زمینه‌ای
- ۱۷۲ معایب رویکرد نظریه زمینه‌ای
- ۱۷۵ راهنمای رویکرد نظریه زمینه‌ای

- ۱۷۷ فصل هفتم: اقدام پژوهی
- ۱۷۷ رویکرد اقدام پژوهی چیست؟
- ۱۷۹ ماهیت عملیاتی اقدام پژوهی
- ۱۸۰ تغییر و خودشکوفایی شغلی
- ۱۸۱ اقدام پژوهی به منزله یک فرایند چرخشی
- ۱۸۲ مشارکت در فرایند تحقیق
- ۱۸۵ موضوعات مرتبط با استفاده از اقدام پژوهی
- ۱۸۸ مزایای اقدام پژوهی
- ۱۸۹ معایب اقدام پژوهی
- ۱۹۰ راهنما برای اقدام پژوهی

- ۱۹۱ فصل هشتم: روش‌های ترکیبی
- ۱۹۲ رویکرد روش‌های ترکیبی چیست؟
- ۱۹۴ چه زمان استفاده از رویکرد روش‌های ترکیبی مناسب است؟

۲۰۱	انواع طرح روش های ترکیبی
۲۰۵	رابطه بین روش ها
۲۰۶	طرح های تحقیق با مدل ترکیبی
۲۰۷	عمل گرایی و رویکرد روش های ترکیبی
۲۱۰	مزایای رویکرد روش های ترکیبی
۲۱۱	معایب رویکرد روش های ترکیبی
۲۱۲	راهنما برای استفاده از روش های ترکیبی

بخش دوم: روش های پژوهش اجتماعی

۲۱۳	انتخاب روش ها؛ مثلاً انتخاب بهترین اسب برای یک میدان مسابقه خاص
-----	---

۲۱۷	فصل نهم: پرسش ها
۲۱۷	پرسش نامه چیست؟
۲۱۸	چه هنگامی برای به کارگیری پرسش نامه مناسب است؟
۲۱۹	چه انواعی از داده ها از طریق پرسش نامه گردآوری می شوند؟
۲۲۰	برنامه ریزی برای کاربرد پرسش نامه ها
۲۲۲	پرسش نامه های اینترنتی
۲۲۳	عناصر اصلی پرسش نامه پژوهشی
۲۲۵	طول پرسش نامه
۲۲۷	طراحی سؤالات
۲۱۱	انواع سؤالات
۲۲۵	ارزشیابی پرسش نامه ها
۲۳۵	مزایای پرسش نامه ها
۲۳۷	معایب پرسش نامه ها
۲۳۹	راهنما برای استفاده از پرسش نامه ها

۲۴۱	فصل دهم: مصاحبه ها
۲۴۱	مصاحبه چیست؟

۲۴۳	کاربرد مصاحبه‌ها چه زمانی مناسب است؟
۲۴۴	انواع مصاحبه‌های پژوهشی
۲۴۹	تأثیر مصاحبه گر
۲۵۲	برنامه‌ریزی و آماده‌سازی برای مصاحبه
۲۵۵	مهارت‌های مصاحبه
۲۵۸	انجام مصاحبه
۲۶۱	ضبط مصاحبه
	اعتبار داده‌های مصاحبه: چگونه می‌فهمید که مصاحبه‌شونده راست
۲۶۳	و گرید؟
۲۶۶	مصاحبه‌های اینترنتی
۲۶۹	مزایای مصاحبه‌ها
۲۷۰	معایب مصاحبه‌ها
۲۷۲	راهنمای برای بازسازی مصاحبه‌ها
۲۷۵	فصل یازدهم: مشاهده
۲۷۵	پژوهش مشاهده‌ای چیست؟
۲۷۷	ادراک و مشاهده
۲۷۹	مشاهده سیستماتیک و برنامه مشاهده
۲۸۰	تهیه برنامه برای مصاحبه
۲۸۵	ثبت عوامل زمینه‌ای
۲۸۶	حفظ حالت طبیعی وضعیت‌ها
۲۸۷	مزایای مشاهده سیستماتیک
۲۸۷	معایب مشاهده سیستماتیک
۲۸۸	راهنمای برای استفاده از برنامه مشاهده
۲۸۹	مشاهده مشارکتی
۲۹۱	آنچه مشاهده می‌شود، آنچه ثبت می‌شود
۲۹۵	خود، هویت و مشاهده مشارکتی
۳۰۰	مزایای مشاهده مشارکتی

۳۰۱	معایب مشاهده مشارکتی
۳۰۳	راهنما برای مشاهده مشارکتی

فصل دوازدهم: اسناد

۳۰۵	منابع داده‌های اسنادی
۳۱۰	دسترسی به منابع اسنادی
۳۱۳	اعتبار داده‌های اسنادی
۳۱۴	اعتبار مقالات، نشریات و کتاب‌ها
۳۱۵	ارزیابی اسناد اینترنتی و صفحات وب
۳۱۶	اعتبار مارک‌های رسمی
۳۱۹	اعتبار اسناد همایش‌ها
۳۲۰	پژوهش تصویر در
۳۲۱	استفاده از تصاویر «ایر فادش»
۳۲۵	استفاده از تصاویر آماده
۳۲۹	مزایای پژوهش اسنادی
۳۲۹	معایب پژوهش اسنادی
۳۳۰	راهنما برای استفاده از اسناد (متن و تصویر به‌ری)

بخش سوم: تحلیل

۳۳۱	اهداف تحلیل
۳۳۳	رویکردها به تحلیل: پژوهش کمی و کیفی
۳۳۴	مراحل تحلیل داده

فصل سیزدهم: داده‌های کمی

۳۴۰	منابع داده‌های کمی
۳۴۰	انواع داده کمی
۳۴۴	آماده کردن داده‌های کمی برای تحلیل
۳۴۶	دسته‌بندی داده‌ها

۳۴۸	توصیف مرکز یا متوسط
۳۵۲	توصیف پراکندگی داده‌ها
۳۵۶	جست‌وجوی الگوها و روابط درون داده‌ها
۳۵۹	آزمون‌های آماری برای پیوستگی و تفاوت
۳۶۵	نمایش داده‌ها با جدول‌ها و نمودارها
۳۷۵	اعتبار بخشیدن به داده‌ها
۳۷۷	مزایای تحلیل کمی
۳۷۸	معایب تحلیل کمی
۳۷۹	راهنما برای کاربرد آمار پایه
۳۸۱	صلب چهارم: داده‌های کیفی
۳۸۱	اسول تحلیل داده‌های کیفی
۳۸۲	انواع داده‌های کیفی (کلمات و تصاویر)
۳۸۳	آماده‌سازی داده‌ها برای تحلیل
۳۸۴	پیاده‌سازی مصاحبه‌های ضبط‌شده صوتی
۳۸۸	تحلیل داده‌های کیفی: کمک رابانه
۳۹۰	رویکردهای تحلیل داده‌های کیفی
۳۹۳	تحلیل محتوا
۳۹۵	نظریه زمینه‌ای
۴۰۱	تحلیل گفتمان
۴۰۶	تحلیل گفت‌وگو
۴۰۷	تحلیل روایت
۴۰۹	تحلیل داده‌های تصویری
۴۱۳	ارائه داده‌ها
۴۱۸	تأیید داده‌ها
۴۲۸	مزایای تحلیل کیفی
۴۲۹	معایب تحلیل کیفی
۴۳۲	راهنما برای تحلیل داده‌های کیفی

۴۳۳	فصل پانزدهم: نگارش پژوهش
۴۳۳	تهیه گزارش پژوهش
۴۳۵	رهنمودهای عمومی شیوه نگارش و ارائه
۴۳۸	ساختار گزارش های پژوهش
۴۴۳	فصل یا بخش روش های پژوهش
۴۴۵	مخاطبان متفاوت پژوهش
۴۴۷	سیستم ارجاع دهی هاروارد
۴۴۹	نحوه نگارش پژوهش های کیفی
۴۵۰	راهنما برای نحوه نگارش پژوهش
۴۵۱	سؤال های پرتلاش
۴۵۱	تحلیل چیست؟
۴۵۱	مفهوم چیست؟
۴۵۲	آیا می توان بر اساس یک مطالعه مروری تعمیم داد؟
۴۵۲	متغیرهای وابسته و مستقل چیستند؟
۴۵۲	گروه کانونی چیست؟
۴۵۲	چه زمانی باید از روش های پژوهش اینترنتی استفاده کنیم؟
۴۵۳	اثر مشاهده گر چیست؟
۴۵۳	اثبات گرایی چیست؟
۴۵۴	عمل گرایی چیست؟
۴۵۴	پژوهش کمی چیست؟
۴۵۴	پژوهش کیفی چیست؟
۴۵۵	بازتابی بودن چیست؟
۴۵۵	قابلیت اعتماد چیست؟
۴۵۶	پارادایم پژوهش چیست؟
۴۵۶	تفاوت بین راهبردهای پژوهش و روش های پژوهش چیست؟
۴۵۶	به چه حجمی برای نمونه نیاز داریم؟
۴۵۷	نظریه چیست؟

۴۵۷ نمونه گیری نظری چیست؟

۴۵۷ اشباع نظری چیست؟

۴۵۸ توصیف غنی چیست؟

۴۵۸ اعتبار چیست؟

۴۵۹ ضمایم

۴۵۹ ضمیمه ۱: اخلاقیات پژوهش: یک راهنمای عملی

۴۷۹ ضمیمه ۲: محافظت از اطلاعات: یک راهنمای عملی

۴۸۳ ضمیمه ۳: چندبعدی سازی

۴۹۱ ضمیمه ۴: گروه های کانونی

۵۰۱ منابع

مقدمه مترجمان

مؤلف کتاب، مارتین دسامپ، استاد پژوهش اجتماعی در گروه سیاست‌گذاری عمومی دانشگاه مانفورد انگلستان است. وی کتاب‌های زیادی در خصوص نحوه انجام پژوهش‌های کوچک و دستورالعمل‌های عملی برای انواع مختلف پژوهش اجتماعی تألیف نموده است. ایشان عضو کمیته اخلاق پژوهش انسانی و همچنین رئیس کمیته آموزش پژوهش در دانشگاه مانفورد است. تحقیقات تجربی اخیر وی بیشتر به سمت روش‌های ترکیبی و پیمایش‌های اینترنتی گرایش دارد و همچنین پژوهش‌های را در حوزه «درک مخاطرات» و «رفتارهای مرتبط با سلامت»، با تمرکز خاص بر مصرف تنباکو از سوی جوانان، انجام داده است.

کتاب حاضر و کتاب‌های منتشر شده از ایشان با عناوین قواعد پایه‌ای برای پژوهش خوب (که به زبان فارسی نیز ترجمه شده است) و پروپوزال‌های پژوهشی از پر فروش‌ترین کتاب‌ها در زمینه روش تحقیق‌اند. نویسنده در کتاب حاضر تلاش کرده است تا به صورت جامع به بیشتر روش‌ها و شیوه‌های پژوهشی بپردازد و تا حدودی نیازهای پژوهشگران در حوزه‌های مختلف علوم اجتماعی را برآورده کند. یکی از مزیت‌های کتاب، همان‌طور که از عنوان آن نیز برمی‌آید، پرداختن آن به صورت عملیاتی به نحوه انجام

پژوهش اجتماعی است، به گونه‌ای که در تمام فصول کتاب، راهنمای عملی برای هر کدام از روش‌ها ارائه شده است. تشریح شیوه به کارگیری روش‌های پژوهشی با ارائه مثال‌های روشن و قابل درک از مزیت‌های دیگر این کتاب است، به گونه‌ای که به پژوهشگران در به کارگیری روش‌ها به صورت صحیح و بجا کمک زیادی می‌کند.

در ساختار فصول کتاب، بخش‌های منظمی با عنوان مزایا و معایب هر روش ذکر شده است که به پژوهشگران کمک می‌کند تا در انتخاب روش مناسب دقت زیادی داشته باشند. این کتاب می‌تواند به منزله کتاب درسی دانشجویان و دانشجوین رشته‌های مختلف مورد استفاده قرار گیرد، به طوری که نیازهای عملی آن‌ها را برای به کارگیری روش‌های مختلف بر آورد خواهم نمود.

مترجمان کتاب امیدوار هستند که ترجمه کتاب حاضر بتواند قدمی هرچند کوچک در راه آموختن پژوهش اجتماعی و در نهایت، انجام پژوهش‌های اجتماعی مفید و کاربردی بردارد. بر خویشتن لازم می‌دانیم از تلاش‌های مجموعه پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات در حمایت و همراهی ترجمه حاضر قدردانی کنیم.

سجاد علیزاده

سجاد یاهک